

Р. А. Калюжний,
доктор юридичних наук, професор
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4694-7764>

О. Ф. Бантишев,
кандидат юридичних наук, професор

Б. В. Романюк,
кандидат юридичних наук, професор

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КАРАНОСТІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Рецензована монографія¹ присвячена комплексному дослідженню визначення у Кримінальному кодексі України караності кримінальних правопорушень, що є однією із найважливіших його складових.

Наукова робота Ю.А. Пономаренка вирізняється вдалою архітектонікою, яка обумовлена темою та поставленими автором завданнями. Монографія має чотири розділи, у яких послідовно опрацьовуються вчення про правові засоби як методологічну основу дослідження караності кримінальних правопорушень (розділ 1); караність і її загальна теорія в кримінальному праві (розділ 2); здійснення права покарання (*ius puniendi*) при визначенні караності кримінальних правопорушень (розділ 3); теоретична модель визначення караності кримінальних правопорушень у кримінальному законі (розділ 4).

До кожного розділу автор додав досить обґрунтовані висновки.

Отже, вивчення та аналіз монографічного дослідження дозволяє рецензентам впевнено стверджувати, що, попри складність та неабияку, певним чином, новизну поставленої наукової проблеми, Ю.А. Пономаренку вдалося її розв'язати на досить високому рівні.

Зміст монографії базується на дослідженнях багатьох вчених – список використаних джерел містить 1181 назву. Перелік публікацій автора за темою дослідження (у монографії подано узагальнені результати опублікованих ним раніше наукових досліджень) складає 97 робіт.

Викладена у дослідженні теорія визначення караності кримінальних правопорушень може претендувати на охоплення основних положень правового обмеження діяльності держави щодо здійснення права покарання в частині визначення караності кримінальних правопорушень.

Необхідно погодитися з автором щодо того, що цей напрям кримінально-правової політики держави має не лише здійснюватися на науково-обґрунтованій основі, а й бути внормованим законодавцем певними обов'язковими правилами для його впровадження у практичну діяльність. Цей висновок цілком впливає зі змісту частини другої статті 19 Конституції України.

Ю.А. Пономаренко справедливо відзначає, що в сучасному розумінні кримінально-правова політика стала складним багатоаспектним явищем, яке охоплює собою не тільки власне діяльність із протидії злочинності, а й теоретичну модель її здійснення. При цьому слід мати на увазі, що нині відбувається формування й виокремлення предмета цієї науки, удосконалюються її методологічна база та поняттєвий апарат, розвиваються окремі напрямки досліджень у цій царині.

Годі й не погодитися з твердженням автора про те, що вся кримінально-правова політика держави загалом, і пеналізація кримінальних правопорушень як окремий напрямок її законодавчого рівня,

¹ Пономаренко Ю.А. Загальна теорія визначення караності кримінальних правопорушень: монографія. Харків: Право, 2020. 720 с.

здійснення зокрема, мають відбуватися на підставі обов'язкових для суб'єкта цієї політики правил законодавця. Тому, особливу увагу належить звернути на те, що засоби кримінального законодавства є ширшими за обсягом, ніж засоби кримінального права і повністю охоплюють собою останні. Саме система засобів кримінального права і повинна визначати структуру такого закону.

На основі розроблених положень загальної теорії визначення караності кримінальних правопорушень, автор пропонує модельний розділ Загальної частини кримінального закону, який, на нашу думку, заслуговує належної уваги законодавця України. Розділ, що пропонується автором монографії, побудований, виходячи з ідеї встановлення відповідальності за злочини й проступки в єдиному законі. Подана автором теоретична модель складається з п'ятдесяти типових санкцій для встановлення кримінальної відповідальності у залежності від тяжкості кримінального правопорушення. Такий підхід до пеналізації має важливе практичне значення.

У монографії лише було б за доцільне детальніше конкретизувати досвід розвинених країн із досліджуваних питань, але це зауваження не є принциповим і не впливає на загальну високу оцінку здійсненого дослідження та його монографічної репрезентації.

Нова монографія Ю.А. Пономаренка, яка присвячена поглибленому дослідженню загальної теорії визначення караності за вчинення кримінальних правопорушень, допоможе вченим – юристам кримінологам і законодавцю усвідомити велике значення вказаної теорії у справі становлення та побудови України як правової держави, заснованої на конституційних принципах верховенства права та рівності усіх суб'єктів правопорушень перед законом.